

FEHÉR JÓZSEF

költő, író

Hiszek a szavak erejében, a világot megváltoztatni tudó, a mindennapokat megszépítő szeretet és jószág nagy harmóniájában.

Hiszem, hogy az irodalom küldetése utat mutatni, hozzá hitet és erőt adni az embereknek.

(Fehér József)

Fehér József Aranypena- és MÍNSZ-nagydíjas, Krúdy-érmes író, költő, a Magyar Kultúra Lovagja, a Kárász József Irodalmi Kör elnöke. Eddig 13 kötete jelent meg, akivel személyes emlékein túl a könyv, az irodalom és társelművészetek kapcsolatáról beszélgettünk. A kiforrott novellistától ezúttal a *Titkok ládikája* című novellája ad betekintést az 1950-es évek világába.

A SZAVAK EREJÉVEL

– Tizenhárom-kötetes költő, író, publicista, lapszerkesztő, irodalmi szervező. Melyik terület áll legközelebb Önhöz?

– Mind az öt irodalmi tevékenység nagyon közel áll a szívemhez. Nem tudnék különbséget tenni közöttük; hiszen mindet szeretem, és egyszerre művelem.

Tízéves koromtól verseket, gimnazista koromtól már prózát is írok. Huszonhárom éves lehettem, amikor a *Csongrád megyei Hírlapban* megjelent az első újságcikkem; azóta írok interjút, riportot, tudósítást és irodalmi kritikákat. 2018 őszétől a Magyar Alkotók Nemzetközi Egyesülete *Új Verőfény* című irodalmi – művészeti – kulturális magazinjának vagyok a főszerkesztő-helyettese. Jól hasznosíthatom a több mint 40 éves újságírói, 35 éves szerkesztői és főszerkesztői tapasztalataimat. Már negyedszázada annak, hogy irodalomszervezéssel is foglalkozom. Még az 1990-es években kezdtem el az irodalomszervezést a Magyar írók Nemzetközi Szövetségénél, amit a maroslelei ÁMK-ban, majd Leléről hazatérve, a Kárász József Alapítvány és a Kárász József Irodalmi Kör elnökeként folytattam. Szervezői tapasztalataimmal nagymértékben segíthetem a Magyar Alkotók Nemzetközi Egyesületénél folyó sokrétű irodalmi, művészeti munkát.

– Miként tudatosult Önben, hogy irodalmi pályára kíván lépni?

– A verseket, meséket már kisgyerekkoromban is nagyon szerettem. Egy Székkutashoz közeli tanyán éltünk, a szüleim földműveléssel, gazdálkodással foglalkoztak. Téli estéken a bóbiskoló petróleumlámpa fényénél, nyári tábortűznél, a pislákoló csillagok alatt édesanyám Vörösmarty verseket olvasott föl nekem és öcsémnek, édesapám pedig érdekes katonatörténetekkel szórakoztatott bennünket. Anyukám olyan gyönyörűen tudott énekelni és verset mondani, hogy öröm volt hallgatni. Lány korában itt, Vásárhelyen egy színtanodába járt Gombos Katival, aki országosan elismert színésznő lett. Vele ellentétben anyukám nem szeretett mozogni, táncolni énekelés közben, erre mondta neki nagymamám: "Jó lesz lányom a hangod a bölcső fölél". A szüleim verselő, mesélő kedve terelt engem az irodalmi pályára. Az általános iskola negyedik osztályába jártam, amikor úgy döntöttem, író leszek. A szüleim igyekeztek lebeszélni róla, mert anyám orvosnak, apám agrónomusnak szánt.

Nyolcadikban arról írtunk dolgozatot, hogy "Mi szeretnék lenni?", én úgy fogalmaztam: író vagy tanár. Az igazgatónk, Kiss Jánosné Erzsike néni, arra kért, hogy ne legyek tanár, mert sok a rossz gyerek.

Középiskolába a Bethlen Gábor Gimnáziumba jártam. Földesi Ferenc osztályfőnökünk kezdeményezésére – Herceg Teri szerkesztésével – a *Mi világunk* kézzel írott osztályújságban örökítettük meg a nevezetesebb eseményeket. Gimnazista verseim is ebben az osztályújságban jelentek meg, aminek nagyon örültem.

Akkoriban már novellákat is írogattam. Ezek közül kettőt Sipkáné Rózsika néni tanárnőnknek is megmutattam, aki elküldött írásaimmal a *Csongrád megyei Hírlap* helyi szerkesztőségébe. Onnan a városi könyvtárba irányítottak, hogy mutassam meg az ott dolgozó Kárász József író-nak. Józsi bácsi miután elolvasta novelláimat, olyan szeretettel beszélt velem, mintha máris az író-társa lennék. Ha akkor lebeszél az írásról, nem tartanék itt, aminek nagyon örülök, mert a könyveim eljutottak már Franciaországba, Spanyolországba, Angliába, Írországba, USA-ba, Szlovákiába, Erdélybe és Szerbiába is, az ott élő magyar családokhoz.

– **Több művében találkozunk a paraszti világgal, családjának múltjával. Miért fontos a gyökerekhez való visszatérés? (*Elvesztett éden* novellák...)**

– Én nagyra becsülöm a parasztságot, ahová születtem, és ahonnan a szüleimnek köszönhetően kiemelkedtem. Ők termelik meg a kenyérnekvalót, és látják el élelemmel a városban élő embertársaikat. Nélkülük megállna az élet az országban.

Amit mindig is csodáltam, hogy a parasztembert bölcsességgel áldotta meg az ég; hisz benne élt a természetben. Figyelte az évszakok változásait, minden decemberben lejegyezte a Luca nap-tárt, és aszerint alakította a következő évi teendőit. Azt is tudta, ha Medárdkor esik az eső, negyven napig esni fog. Ha augusztusban, Domonkos napján forróság volt, kemény tél várható. Nem sorolom tovább. Apám annyira szerette a földjét, hogy amikor tavasszal kiment a parcella innesső végébe, tisztelettel levette a sapkáját és elmondta neki, hogy mit szeretne bele vetni, és azt is, mennyi termést vár tőle, hogy eltarthassa belőle a családját. Kérte a szelet, az esőt, a Napot, hogy segítsenek neki ebben. Szerette az állatait is. Sokszor a tehenének vagy a lovának panaszolta el a gondjait is. Ilyenkor elbőcsitette magát a tehen vagy felnyerített a ló, hogy értette-e apám a választ, azt nem tudom, mindenestre hamarabb megtalálta a megoldást.

Az *Elvesztett éden* című könyvemmel nemcsak a szüleimnek és a nagyszüleimnek kívánok emléket állítani, hanem mindazoknak az embereknek, akik az 1950-es, 60-as években a nehézségeik ellenére felül tudtak emelkedni a gondokon. Az én szememben hősök ők, a mindennapok hősei. Gyermeki szemmel emlékezem azokra az időkre, és írom meg, hogyan éltek, gondolkodtak, és tették a dolgukat. A gyermekkorom szép édeni emlékként él az emlékezetemben, mert a szüleim igyekeztek minden tőlük telhetőt megadni nekünk. Ezért *"Elvesztett éden"* e kötet címe.

– **Az utóbbi években egyre inkább a gyermekek részére írsz. *Örömtündér, Mentsük meg Tomit, Évszakok varázsa, A furfangos kismanók...* Mi készteti erre?**

– Szeretem a gyerekeket, és nekik írni hálás feladat. Vásáron szívesen árusítom a könyveimet, ez jó lehetőség arra, hogy találkozzak gyerekekkel, felnőttekkel és felmérjem, hogy mire van igényük. Megtudjam, ki mit szeret olvasni vagy egyáltalán szeretnek-e még olvasni. Arról nem is beszélve, hogy én tudom a legjobban ajánlani a könyveimet. Öröm hallani, amikor egy-egy szülő azzal büszkélkedik, hogy az ő gyermeke nagyon szeret olvasni. ...Vagy amikor találkozunk, megörülnek nekem, mert minden este az én gyermekverses kötetemből kell felolvasni az óvodáskorú kislánynak. Az *Évszakok varázsából* még Spanyolországba is vitt ki egy nagymama, hogy abból tanuljon a kis unokája magyarul. De vásároltak belőle Szlovákiába is.

A *Mentsük meg Tomit!* meseregényem eredetileg két felvonásos mesejáték volt, amit négy éve a Szent József Kertvárosi Katolikus Általános Iskola fennállásának 40. évfordulójára írtam. A mesejátékot 250 diák mutatta be három alkalommal és nagyon nagy sikerrel a Bessenyei Ferenc Művelődési Központ színpadán, telt házas nézőtér előtt.

A szülők a mesejáték szünetében azt kérdezték tőlem: van-e már könyv belőle, mert szívesen megvennék. A nagy sikerre való tekintettel a mesejátékot átírtam meseregényé.

A *furfangos kismanók* meseregényemet még maroslelei könyvtáros időszakom alatt kezdtem el írni. Akkoriban a könyvtár kis látogatói közül többen olvasták az *Erdei manók tánca* gyermekverses kötetemet, és arról kérdezgettek, mit tudok a manókról. Egyik este azt álmodtam, hogy egy barlangtó partján megbújva figyelem, ahogy egy beömlő patak vizén gumicsónakban manók érkeznek a barlangba. Ebből született egy 300 oldalas, érdekes, izgalmas meseregény. Általános iskolás gyerekek, akik elolvasták, azt mondták, hogy „Jócsi bácsi, nagyon tanulságos könyvet írt”. Simai Mihály József Attila-díjas költőbarátom és mesterem úgy fogalmazott, hogy mesetermunka.

– **Ön szerint mennyire fogadókész ma a közönség az irodalomra?**

– Tapasztalatom szerint inkább az idősebbek és a közép korosztálybeliek látogatják az irodalmi rendezvényeinket. Ők még örömmel olvasnak könyveket, és szívesen járnak el egy-egy könyvbemutatóra, irodalmi estre. A fiatalok többségének már se ideje, se türelme az olvasáshoz. Nekik dolgozniuk kell, gyereket nevelni, házi feladatot ellenőrizni. Többségük az interneten nőtt fel, egy részük már a kötelező olvasmányokat is inkább filmen nézte meg, mintsem elolvasta volna. Én gyerekkoromban villanyoltás után, a paplan alatt, a zseblámpa fényénél olvastam.

Nagyon örülök annak, ha a könyvbemutatóimon vagy árusítás alkalmával azt látom, hogy beleolvasnak, lapozgatják a köteteket. Aki ezt teszi, szereti a könyvet és az irodalmat.

– **Ön szerint mennyire ismerik a társzművészetek képviselői és az egyes generációk egymás alkotásait?**

– Fontos, hogy az írók, költők ismerjék a grafikusok, festők, zeneszerzők, filmrendezők alkotásait, és azok is az írókét, költőkéit. A grafikusok, festők illusztrálhatják a köteteket, a zeneszerzők megzenésíthetik, a filmrendezők pedig filmet készíthetnek belőle.

Nekem Siklósi Edit zenésítette meg a verseimet, kérésére én meg dalszövegeket írtam. Így született meg a *Tüskék, vagy ami még belénk szorult* című zenés, táncos színjáték, amit nagy sikerrel többször is bemutattak Budapesten. 2010-ben a *The bird and ship (Madár és hajó)* című dalunkért Chicagóban az Év Dala Fesztiválon Edittel megosztva Ajánlott Érdemes Művész címet kaptunk.

Vörös Édua képregényíróval, rajzolóval hat éve csodálatos az együttműködünk; ő illusztrálja bájos rajzaival a köteteket. Érzy, látja, hogy melyik történethez milyen rajz, grafika illik.

– **A világ nem egészen olyan, mint lenni kellene, olvashatjuk ki az ars poeticájából.**

– Jól mondja, hogy a világ nem egészen olyan, mint amilyen lehetne. Megváltoztatni nem tudjuk, de szavainkkal hitet, reményt, erőt és kitartást adhatunk az embereknek. Íróként, költőként megmutathatjuk nekik, hogy a reménytelen helyzetből is van kivezető út.

Benák Katalin